

Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem Sancti Thomæ Tomvs ...

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Patrem, & Filium vere, & proprie dici vnum, non plura principia Spiritus
sancti, verior senentia tradit. c. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

principium, quod est Pater, aut vnum principium, quod non est Pater, non sunt contradictorie opposita. Vnde non est necesse alterum eorum dare. Cum enim dicimus, pater & filius sunt vnum principium, hoc quod dico principium non habet determinatam suppositionem, imo confusam pro duabus personis simul. Vnde in processu est fallacia figuræ dictionis à confusa suppositione ad determinatam.

Ad quintum dicendum, quod hæc etiam est vera. Vnum principium Spiritus sancti est Pater & Filius: quia hoc quod dico principium, non supponit pro vna persona tantum, sed indistincte pro duabus, vt dictum est.

*In solutione
preced. ar-
gumenti.*

Ad sextum dicendum, quod conuenienter potest dici, quod Pater & Filius sunt idem principium secundum quod ly principium supponit confuse & indistincte pro duabus personis simul.

*In solutione
a. 1. argum.
huius art.*

Ad septimum dicendum, quod quidam dicunt quod Pater & Filius, licet sint vnum principium Spiritus sancti, sunt tamen duo spiratores propter distinctionem suppositorum, sicut etiam duo spirantes, quia actus referuntur ad supposita. Nec est eadem ratio de hoc nomine creator, quia Spiritus S. procedit à Patre & Filio, vt sunt duæ personæ distinctæ (vt dictum est) non autem creatura procedit à tribus personis vt sunt personæ distinctæ, sed vt sunt vnum in essentia. Sed videtur melius dicendum, quod quia spirans adiectiuum est spirator verò substantiuum, possumus dicere quod Pater & Filius sunt duo spirantes propter pluralitatem suppositorum, non autem duo spiratores propter vnam spirationem. Nam adiectiua nomina habent numerum secundum supposita, substantiua vero à seipsis secundum formam significatam. Quod vero Hilar. dicit, quod Spiritus sanctus est à Patre & Filio authoribus, exponendum est, quod ponitur substantiuum pro adiectiuo.

*Loco citato
in argum.*

CONCLUSIO est affirmans.

DISPUTATIO CXLIX.

An pater, & Filius sint vnum principium Spiritus sancti.

Status Questionis, cap. 1.

Patrem, & Filium vere, & proprie dici vnum, non plura principia Spiritus sancti, verior sententia tradit, c. 2.

Respondetur argumentis Durandi, & Gregorii, c. 4.

CAPVT I.

Status Questionis.

*Scotus.
Durand.
Gabr.*

SCOTUS in 1. d. 12. q. 1. §. iuxta questionem, & Durand. in 1. d. 24. q. 2. & 3. & Gabr. in 1. d. 12. q. 1. in princip. existit.

mant posse esse questionē de re & de voce: de re quidē, an in Patre & Filio sit vna virtus spirādin quo sensu nulla est inter Catholicos dissensio. Nam omnes fateantur, vnam esse virtutem: nec vllus hæreticus fuit, qui duas esse affirmaret. Vt autem existente vna virtute in Patre, & Filio, debeant dici duo principia, an vnum, controuersum esse putarunt de voce prædicti Scholastici: quos acius reprehendit Canariensis super hunc art. in 2. par. commentarij, & temeritatis eos infimulat, quod dixerint, questionem hanc esse de nomine, quasi sit minoris momenti. Cum enim Concil. Florent. sess. vlt. in literis vniōis, & Lugdunens. vt refertur in c. *Fideli*, de summa Trinitate & fide Catholica in 6. definit, Spiritum sanctum procedere à Patre, & Filio, vt ab vno principio: non est res levis, & quæ parui pendenda sit.

Verum non est, quod tam seuerè hos authores infimulet Canariensis: nec enim illi putarūt questionem esse infructuosam, & nullius momenti: sed solum apud Catholicos de nomine, & modo loquendi dissensionem esse: quæ tamen in re tam ardua, & difficili plurimum refert, ne verbis inordinatis errorem adstruamus: cum tamen in re ipsa nulla sit controuersia, vt notatum est. Et sane in Concilijs citatis non solum de modo loquendi, sed etiam de re ipsa contra Græcos definitio tradita fuit. Cum enim Græci contra Latinos inferrent, Spiritum sanctum procedere à duobus principijs ingentis, & duplici virtute spirantibus, si ab vtroque procederet: vt ex Concilio Florent. passim apparet: definiunt Concilia, ab vtroque procedere vt ab vno principio, vt ostendunt, inde non sequi, quod Græci contra nos inferebant. Superest igitur nobis nunc controuersia de voce, vtrum dici possint Pater, & Filius duo, an potius vnum tantum principium Spiritus sancti.

CAPVT II.

Patrem, & Filium non posse dici vnum principium Spiritus sancti, senserunt Durandus, & Gregorius.

DURAND. in 1. d. 29. q. 2. & Greg. d. 12. q. 1. docent, Patrem, & Filium non posse dici vnum principium Spiritus sancti: id vero probant hac ratione. Aut principium fimitur pro forma agendi, aut pro ipso agente: vtroque enim modo viuari solet principium, nam & potentia generandi vocatur principium, & pater & mater dicuntur principia prolis: neutro autem modo dici possunt Pater, & Filius vnum principium. Etenim si imatur pro potentia seu communi notionē, potius dicendum est, in Patre, & Filio esse vnum principium, quam, Pater, & Filius sunt vnum principium, quæ, Pater, & Filius sunt vnum principium. Quod si pro supposito vsurpetur, cum Pater, & Filius sint duo supposita, nequeunt appellari vnum principium: sic enim sensus esset Pater, & Filius sunt vna persona. Addit Durand. cum frater Filius sunt vna persona. Quod si principium suppositum denotet, quæ potentiam ipsam: potius dicendum esset, quæ potentiam ipsam. Respondet autem Durand. in 1. d. 12. q. 1. §. iuxta questionem, & Durand. in 1. d. 24. q. 2. & 3. & Gabr. in 1. d. 12. q. 1. in princip. existit.

unum principium. Veluti cum duæ causæ ad eundem effectum concurrunt; nec magis perfecte illum producant, quam una sola illum produceret; dicuntur per modum vnius principii se habere. Quibus consentire videtur Anisiodorens. lib. 1. summa cap. 3. ubi docet. Patrem & Filium esse vnicum principium eo modo, quo Spiritus sanctus multiplex dicitur, hoc est, ratione effectus: sic ergo Pater & Filius dicuntur vnum principium ab effectu, hoc est, ab una persona, quæ ab eis procedit.

CAPVT III.

Patrem, & Filium vere, & proprie dici vnum non plura principia Spiritus sancti, verior sententia tradit.

Sententia Durandi, & Gregor. merito censetur temeraria à Canariensi & recetioribus Theologis in hunc art. tamen in solo modo loquendi consistat: neque enim inordinatis verbis in re tanti momenti vi licet. Veluti, si quis affirmaret, esse tres Deos; explicaret tamen, se non asserere tres deitates, sed tria supposita habentia Deitatem; nihilominus in modo loquendi erroris notam mereretur. Nota igitur temeritatis prædictæ opinionioni merito inuritur, quod modo loquendi, quo vtuntur Concilia, aduerteretur. Quod enim addant Concilia particulam, *tantum*, nihil interest: ea namque non est similitudinis nota, sed ipsius rei veritatem demonstrat: sicut particula, *quasi*, Ioan. 1. *Gloriam quasi vnigeniti à Patre*. Voluerunt enim Concilia Græcis occurrere, qui Latinis falso imponebant, quod assererent Spiritum S. à Patre, & Filio procedere, vt à duobus principiis; oportebat igitur, vt Concilia non tantum ostenderent id, quod est in re; sed etiam verum modum loquendi tradiderent, quia à Græcis nullo modo notari posset. Parum autem referret, si ostenderent Concilia Spiritum sanctum à Patre, & Filio spirari, tantum ab vno principio, si solum dicere vellent, habere similitudinem, & modum vnius principii: cum tamen proprie dici possent duo principia. Quare dicendum est, Patrem, & Filium non solum habere vnam virtutem communem, quæ sit principium spirandi; sed etiam non esse duo principia. Quem modum loquendi aliqui probant ex Aug. 5. de Trinit. c. 13. ibi tamen reuera Augustinus non loquitur de processione Spiritus sancti, vt in argumento; sed contra, refertur, sed solum ait in hæc verba. Cum dicimus, Patrem principium & Filium principium, non duo principia creaturæ dicimus: quia vnus Deus simul ad creaturam vnum principium est: sicut vnus creator & vnus Deus. Ex his tamen recte argumentari possumus contra Gregorium, & Durandum hoc modo. Si Pater & Filius dicuntur vnum principium creaturarum, quia ratione vnius virtutis ad earum productionem concurrunt: cur ergo non dicatur vnum principium Spiritus sancti, si per eandem virtutem communem spirant? Id etiam expresse docet Aug. eodem lib. c. 14. quem locum citat S. Thom. in argumento, sed contra:

CAPVT IV.

Respondetur Argumentis Durandi, Gregorij.

Circa solutionem argumenti prioris sententia; quod desumptum erat ex suppositione

nominis, principium, variant reliqui Theologi, de Patre & quorum sententias breuiter persequemur, vt tantum quid nobis videatur, tradamus. Capreol. in 1. suppositi. dist. 12. q. 1. post solutionem omnium argumentorum respondet nomen, principium, confuse supponi pro duabus personis Patris & Filij: eam vero suppositionem confusam provenire ex illa particula, & sicut Logici dicunt in hac propositione, *Christus, & Roma venditur piper*, nomen, *piper*, confuse supponi ratione eiusdem particule. Capreolo consentit Caiet. nisi quod Capreol. hanc confusam suppositionem admittit in eo termino, tam posito ex parte subiecti, quam ex parte prædicati: at Caiet. solum eam concedit ex parte prædicati, vt in prædicta propositione. Ea vero suppositione admissa, recte docent, non posse fieri ascensum, aut descensum in illo termino (vt Logici loquuntur) hoc est, non posse assignari singulare aliquod, ratione cuius suppositio reddatur vera. Cum ergo dicimus, Pater & Filius sunt vnum principium Spiritus sancti, terminus, principium, confuse ponitur; ita, vt si sub illo assignaremus aut Patrem, aut Filium, esset plane sophisma, quod vocant figuræ dictionis: cum scilicet non recte assignatur indiuiduum, aut singulare sub aliquo termino communi. Videatur autem suam sententiam supposuisse ex S. Th. in solut. 6. vbi ait, nomen, principium supponi confuse.

Hæc sententia non probatur Canariensi, eo quod particula, & nunquam talem vim habet assignandi terminum, vt faciat confuse supponi: putatque, nomen, principium, determinate supponi, non confuse. Cum Canariensi alij etiam Theologi conueniunt: vt infra videmus. Ego vero quamuis non dubitem, particulam & aliquando eam virtutem habere, vt terminum faciat confuse supponi: nomen tamen, principium, determinate supponi in prædicta propositione, pro comperto habeo. Cum enim in Deo sit vnum tantum principium, nec plura sub illo assignari possint; fieri nequit, vt confuse supponatur. Nec vero sub eo assignari possunt Pater & Filius, tanquam singularia illius, tamen, vt infra explicabitur, sunt illius nominis connotata: id quod non obstat, quo minus terminus determinate supponatur, vt infra explicandum est. Eadem ratione probatur, terminum principium, non supponi collectivè pro Patre, & Filio (vt nonnulli falso sunt arbitrati, quorum sententia falso tribuitur Marfilio in 1. qu. 15. art. 3. nam hoc nomen non est collectivum, vt populus, sed vnam simplicem formam significat.

Quomodo autem terminus principium determinate supponatur, varie etiam à Theologis explicari solet. Gabriel in 1. d. 12. q. 1. art. 2. & ar. 3. dub. 1. quamuis sequatur sententiam Gregorij, si seruemus proprietatem sermonis: respondens nihilominus argumento superius facto, inquit, nomen, principium, aliter supponi, cum dicimus, tres personas esse principium creaturarum, quam cum dicimus duas esse principium Spiritus sancti. Nam priori modo, principium, supponitur pro essentia diuina. quare dicere, tres personæ sunt vnu principium creaturarum, idem est, ac si dicamus, tres personæ sunt vna essentia: at posteriori modo principium, supponitur pro constituto ex essentia, & notione spiratoris. Hinc colligit art. illo 3. dub. 4. in diuinis esse quatuor constituta: non tamen realiter distincta: quia præter tres personas, est etiam spir.